

ส่วนที่ 1

ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงราย

1. สภาพทั่วไปของจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาด้านตำนานพื้นเมืองต่าง ๆ นักวิชาการท้องถิ่นของเชียงรายกล่าวว่า เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องการจัดอาณาจักรต่าง ๆ ที่เป็นดินแดนของจังหวัดเชียงรายในปัจจุบันนั้นได้ปรากฏในพงศาวดารเหนือเป็นหนังสือคัมภีร์ใบลาน ตัวหนังสืออักษรธรรมล้านนา ตำนานเมืองโยนกนครไชยบุรีศรีช้างแสน บางแห่งเรียกว่าตำนานโยนกนครราชธานีไชยบุรีศรีช้างแสน เช่น ตำนานสิงหนวัติ เป็นต้น แต่ละเล่มเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเมืองโยนกทั้งสิ้น จึงถูกเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าพงศาวดารโยนก อีกประการหนึ่งจะเกี่ยวข้องกับอาณาจักรโบราณต่าง ๆ อันเป็นที่ตั้งของจังหวัดเชียงรายในปัจจุบัน

เมื่อพญามังรายได้ทรงรวบรวมหัวเมืองฝ่ายเหนือในอาณาจักรรอบ ๆ ได้แล้วจึงทรงกรีธาทัพไปแสดงฝีมือในการยุทธ์ต่อหัวเมืองฝ่ายใต้ลงมาและได้ไปรวมพล ณ เมืองลาวกู่เต้า และหมอบถวายได้นำช้างมงคลของพญามังรายไปทอด (ผูก) ไว้ในป่าห้วยดอยทิศตะวันออก พลัดหายไป พญามังรายจึงได้เสด็จติดตามรอยช้างไปจนถึงดอยทองริมแม่น้ำกกนที ได้ทัศนากการเห็นภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม อุดมสมบูรณ์เป็นชัยภูมิที่ดี จึงได้สร้างเมืองใหม่ขึ้นในที่นั้น ให้ก่อปราการโอบเอาดอยจอมทองไว้ในท่ามกลางเมืองชานานามเมืองว่า “เวียงเชียงราย” ตามพระนามของพญามังรายผู้สร้าง เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 1805 โดยจังหวัดเชียงรายมีข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

1.1 ลักษณะทางกายภาพ

1) ที่ตั้ง

จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่เหนือสุดของประเทศไทย อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 19 องศาเหนือ ถึง 20 องศา 30 ลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 99 องศา 15 ลิปดา ถึง 100 องศา 45 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 829 กิโลเมตร

2) อาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่อกับเมืองสาตและจังหวัดท่าขี้เหล็กของรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ และแขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับแขวงอุดมไชย ประเทศลาว
- ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอกู่ชาง อำเภอกู่จุน อำเภอดอกคำใต้ อำเภอภูพานยาว อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา อำเภอเมืองปาน อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง และอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
- ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอดอยสะเก็ด อำเภอพร้าว อำเภอไชยปราการ อำเภอฝาง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ และเมืองสาต รัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์

ภาพที่ 1 แสดงแผนที่จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย มีชายแดนติดกับประเทศเมียนมาร์ยาวประมาณ 130 กิโลเมตร และมีชายแดนติดต่อกับ สปป.ลาวประมาณ 180 กิโลเมตร ตามแผนที่จังหวัดเชียงราย

3) สภาพภูมิประเทศ

จังหวัดเชียงราย มีภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงในทวีปตอนเหนือ(North Continental Highland) มีพื้นที่ราบสูงเป็นหย่อม ๆ ในเขตอำเภอแม่สรวย เวียงป่าเป้า และเชียงของ บริเวณเทือกเขาจะมีความสูง ประมาณ 1,500–2,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล บริเวณส่วนที่ราบตามลุ่มแม่น้ำสำคัญในตอนกลางของพื้นที่ ได้แก่ อำเภอพาน เมืองเชียงราย แม่จัน แม่สาย เชียงแสน และ เชียงของ มีความสูงประมาณ 410–580 เมตร จากระดับน้ำทะเล

4) สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดเชียงราย ฤดูร้อนประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์-กลางเดือนพฤษภาคม มีอุณหภูมิเฉลี่ย 30.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 35.4 องศาเซลเซียส ฤดูฝน ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม-กลางเดือนตุลาคม มีฝนตกทั้งปี 145 วัน ปริมาณฝนรวมตลอดทั้งปี 2,042.6 มิลลิเมตร ฤดูหนาว อยู่ในช่วงกลางเดือนตุลาคม-กลางเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ย 15.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 10.2 องศาเซลเซียส

1.2 ข้อมูลการปกครองและประชากร

1) หน่วยการปกครอง

จังหวัดเชียงรายแบ่งหน่วยการปกครองออกเป็น

1.1) ส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาค 36 หน่วยงาน และส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง 84 หน่วยงาน

1.2) ส่วนราชการสังกัดส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลตำบล 72 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 70 แห่ง

1.3) อำเภอ 18 อำเภอ 124 ตำบล 1,751 หมู่บ้าน

ตารางที่ 1 การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดเชียงราย

ที่	ชื่ออำเภอ	เขตการปกครอง				
		ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร	เทศบาลตำบล	อบต.
1	เมืองเชียงราย	16	228	1	10	5
2	เวียงชัย	5	75		5	1
3	เชียงของ	7	101		7	1
4	เทิง	10	156		6	6
5	พาน	15	234		2	14
6	ป่าแดด	5	58		5	0
7	แม่จัน	11	138		8	5
8	เชียงแสน	6	70		5	2
9	แม่สาย	8	87		4	6
10	แม่สรวย	7	128		3	6
11	เวียงป่าเป้า	7	93		4	5
12	พญาเม็งราย	5	71		3	3
13	เวียงแก่น	4	41		3	1
14	ขุนตาล	3	55		3	1
15	แม่ฟ้าหลวง	4	76			4
16	แม่ลาว	5	64		3	4
17	เวียงเชียงรุ้ง	3	43		1	3
18	ดอยหลวง	3	33			3
รวมทั้งสิ้น		124	1,751	1	72	70

2) ประชากร

ประชากร ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 รวมทั้งสิ้น 1,282,544 คน จำแนกเป็นชาย 626,788 คน หญิง 655,760 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองเชียงราย มีจำนวน 250,730 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอยางพาง มีจำนวน 123,094 คน และอำเภอแม่สาย มีจำนวน 118,453 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอแม่สาย 415.62 คน/ตร.กม. รองลงมาได้แก่อำเภอเมืองเชียงราย 206.18 คน/ตร.กม. และอำเภอเวียงชัย 174.84 คน/ตร.กม.

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรของจังหวัดเชียงราย

ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ประชากร			ความหนาแน่นของ ประชากร (ตร.กม.)
			ชาย	หญิง	รวม	
1	เมืองเชียงราย	1,216.08	120,315	130,415	250,730	206.18
2	เวียงชัย	258.77	22,099	23,145	45,244	174.84
3	เชียงของ	836.90	27,143	27,744	54,887	65.58
4	เทิง	821.00	42,410	42,907	85,317	103.92
5	พาน	1,023.00	60,057	63,037	123,094	120.33
6	ป่าแดด	333.30	13,073	13,257	26,330	79.00
7	แม่จัน	790.97	52,012	56,116	108,128	136.70
8	เชียงแสน	554.00	26,119	27,348	53,467	96.51
9	แม่สาย	285.00	55,798	62,655	118,453	415.62
10	แม่สรวย	1,428.61	42,419	41,917	84,336	59.03
11	เวียงป่าเป้า	1,217.00	34,116	34,669	68,785	56.52
12	พญาเม็งราย	620.00	21,133	21,280	42,413	68.41
13	เวียงแก่น	526.00	17,798	17,242	35,040	66.62
14	ขุนตาล	234.00	15,612	16,218	31,830	136.03
15	แม่ฟ้าหลวง	641.40	38,061	38,401	76,462	119.21
16	แม่ลาว	406.00	15,153	15,978	31,131	76.68
17	เวียงเชียงรุ้ง	263.30	13,793	13,934	27,727	105.31
18	ดอยหลวง	223.00	9,673	9,497	19,170	85.96
รวมทั้งสิ้น		11,678.34	626,784	655,760	1,282,544	109.82

(ที่มา : ข้อมูลประชากร กรมการปกครอง เดือนธันวาคม 2559 <http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/>)

2. สถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจ และสังคม

1) สถานการณ์และแนวโน้มด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจภาพรวมของจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงราย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ 124 ตำบล 1,751 หมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,282,544 คน และมีขนาดเศรษฐกิจของจังหวัดเท่ากับ 97,027 ล้านบาท ภาพรวมขนาดเศรษฐกิจในจังหวัดเชียงรายมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของภาคการค้าและการบริการ ภาคอุตสาหกรรม และ ภาคเกษตรกรรม

โครงสร้างเศรษฐกิจในภาพรวม การวิเคราะห์โครงสร้างทางเศรษฐกิจพื้นที่จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์สาขาการผลิตหลัก ประกอบไปด้วย 1) สาขาการผลิตขั้นปฐมภูมิ (สาขาเกษตรกรรม ล่าสัตว์และปศุสัตว์ และประมง) 2) สาขาการผลิตขั้นทุติยภูมิ (สาขาเหมืองแร่-การถลุงหิน สาขาอุตสาหกรรม สาขาบริการไฟฟ้า-ประปา และสาขาการก่อสร้าง) และ 3) สาขาการผลิตขั้นตติยภูมิ (สาขาค้าปลีก-ค้าส่ง สาขาโรงแรมและร้านอาหาร สาขาการคมนาคมขนส่ง คลังสินค้าและสื่อสาร สาขาการบริการด้านการเงินการธนาคาร สาขาอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และกิจกรรมทางธุรกิจ สาขาการบริหารราชการและป้องกันประเทศ สาขาการศึกษา สาขาการบริการด้านสาธารณสุขและสังคม สาขาการกิจกรรมการบริการส่วนบุคคล สังคมและธุรกิจอื่น ๆ และสาขาการบริการในครัวเรือน)

ผลิตภัณฑ์มวลรวม : พ.ศ. 2545 : 32,663 ล้านบาท พ.ศ. 2556 : 93,528 ล้านบาท เมื่อพิจารณาสาขาการผลิตที่มีความสำคัญของจังหวัดเชียงราย พบว่า สาขาการเกษตรกรรม ล่าสัตว์ และปศุสัตว์ เป็นสาขาที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงที่สุดเมื่อเทียบกับสาขาอื่น สาขาการผลิตที่มีมูลค่ารองลงมาคือ สาขาค้าปลีกและค้าส่ง อย่างไรก็ตาม พบว่าสาขาอุตสาหกรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในช่วง พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2556 แสดงให้เห็นว่า สาขาอุตสาหกรรมเริ่มมีบทบาทกับการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายเพิ่มสูงขึ้น

ศักยภาพของจังหวัดเชียงราย ที่ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) ทางเหนือสามารถเชื่อมโยงกับจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยทางบกอาศัย 2 เส้นทาง คือ ถนน R3A (ผ่านด่านเชียงของ และ สปป.ลาว) และ R3B (ผ่านด่านแม่สายและประเทศเมียนมาร์) ส่วนทางน้ำอาศัยแม่น้ำโขงผ่านท่าเรืออำเภอเชียงแสน นอกจากนี้ สามารถเชื่อมโยงลงมาทางใต้สู่ท่าเรือแหลมฉบังเพื่อส่งออกทางทะเลไปยังภูมิภาคอื่นได้ ดังนั้น จังหวัดเชียงรายจึงมีศักยภาพในการให้บริการด้านโลจิสติกส์แก่จีนตอนใต้และพื้นที่ตอนบนของประเทศเมียนมาร์และสปป.ลาว มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมในพื้นที่ ได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรและอาหาร เครื่องเรือน แปรรูปไม้ เป็นต้น

2) สถานการณ์และแนวโน้มด้านสังคม

สภาพทั่วไปด้านสังคม ประเพณีและวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงรายมีความหลากหลาย เนื่องจากแหล่งที่ตั้งของจังหวัดเชียงรายติดกับชายแดนประเทศเมียนมาร์ และ สปป.ลาว ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม และภาษา อย่างไรก็ตามจังหวัดเชียงรายมีความเป็นอัตลักษณ์สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขด้วยมิตรไมตรีที่ดี นอกจากนี้ประชาชนให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่

3. ข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษา

จังหวัดเชียงราย มีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาเพื่อให้เยาวชนได้รับการศึกษาอย่างครบถ้วนรวมทั้งสามารถให้บริการแก่จังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ในปี 2560 จังหวัดเชียงรายมีสถิติเกี่ยวกับการศึกษา ดังนี้

3.1 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จังหวัดเชียงราย มีการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2560 โดยมีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดเชียงราย

ที่	สังกัด	จำนวน	จำนวน	จำนวนนักเรียน				
		สถานศึกษา	ครู	ปฐมวัย	ประถมศึกษา	ม.ต้น	ม.ปลาย	รวม
สังกัด ศธ.								
1	สพป.เชียงราย เขต 1	109	1,044	3,468	14,135	1,566	-	19,169
2	สพป.เชียงราย เขต 2	173	1,467	5,215	16,097	3,348	-	24,660
3	สพป.เชียงราย เขต 3	150	1,831	6,334	21,395	6,083	1,299	35,111
4	สพป.เชียงราย เขต 4	146	1,276	4,571	13,116	2,542	15,582	35,811
5	สพม. เขต 36	41	1,924	-	-	16,807	15,582	32,389
6	การศึกษาพิเศษ	2	86	468	159	150	120	897
7	การศึกษาสงเคราะห์	1	55	-	202	418	242	862
8	สช.	69	1,429	8,597	13,526	4,338	1,646	28,107
9	ร.ร.สาธิต ม.ราชภัฏ เชียงราย	1	29	217	468	-	-	685
10	สำนักงาน กศน.ชร.	18	431	397	3,365	6,469	9,064	19,295
รวมสังกัด ศธ.		710	9,572	29,267	82,463	41,721	43,535	196,986
สังกัดกระทรวงมหาดไทย								
1	อบจ.	1		44	245	1,392	938	2,619
2	เทศบาล/อบต.	44		4,733	6,343	2,047	1,624	14,747
รวมสังกัดมหาดไทย		45	662	4,777	6,588	3,439	2,562	17,366
สนง.ตำรวจแห่งชาติ								
1	รร.ตชด	12	108	349	790	137	-	1,276
สำนักงานพระพุทธฯ								
1	รร.ปริยัติธรรมสามัญ	21	162			1,664	788	2,452
รวมทั้งสิ้น		788	10,504	36,057	90,629	45,297	46,097	218,080

การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของจังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 710 โรงเรียน และนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 78 โรงเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 218,080 คน แยกเป็นระดับปฐมวัย 36,057 คน ระดับประถมศึกษาศึกษา 90,629 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 45,297 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 46,097 คน

3.2 ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา

จังหวัดเชียงราย มีการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาปีการศึกษา 2560 โดยมีสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทั้ง 2 ระดับ ตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลสถาบันการศึกษา ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา จังหวัดเชียงราย

ที่	สังกัด	จำนวน สถานศึกษา	จำนวน ครู	จำนวนนักเรียน/นักศึกษา						
				ปวช.	ปวส.	ป.ตรี	สูงกว่า ป.ตรี			รวม
							ป.บัณฑิต	ป.โท	ป.เอก	
1	สช.	7	183	2,202	806					3,008
2	สอศ.	8	310	6,451	3,688	182				10,321
3	สกอ.	7	1,381			30,045	161	1,107	252	31,565
4	กศน.	2	7	341						341
	รวม	24	1,881	8,994	4,494	30,227	161	1,107	252	45,235

การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาของจังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 7 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน 8 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 7 แห่ง และสังกัดสำนักงาน กศน. จำนวน 2 แห่ง โดยมีนักศึกษารวมทั้งสิ้น 45,235 คน แยกเป็นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 8,994 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) / ระดับอนุปริญญา จำนวน 4,494 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 30,227 คน และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1,520 คน

3.3 ศักยภาพและโอกาสทางการศึกษา

จังหวัดเชียงรายมีศักยภาพและโอกาสทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาจังหวัดเชียงราย ในแต่ละระดับการศึกษา ดังนี้

1) การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา และหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล, องค์การบริหารส่วนตำบล) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และโรงเรียนปริยัติธรรม แผนกสามัญ สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยโรงเรียนทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดการศึกษาครอบคลุมทุกพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย

2) การศึกษาระดับอาชีวศึกษา

จังหวัดเชียงราย มีการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา โดยมีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่กระจายทั่วพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย สามารถรองรับผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพ มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพเฉพาะทาง สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดอบรมวิชาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดเชียงรายได้อย่างทั่วถึงและมีการจัดสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน โดยเจ้าของภาษา เพื่อรองรับการขยายตัวของเขตเศรษฐกิจพิเศษส่งผลให้สามารถผลิตบุคลากรรองรับตลาดแรงงาน และรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาของจังหวัดเชียงราย จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรระดับปริญญาตรีต่อเนื่อง มีสาขาวิชาที่หลากหลาย รองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ดังนี้

2.1) **ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)** จัดการศึกษาในประเภทวิชา และสาขาวิชาดังต่อไปนี้

- (1) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม
 - สาขาวิชาพาณิชยกรรม (สาขางานการบัญชี)
 - สาขาวิชาพาณิชยกรรม (สาขางานการขาย)
 - สาขาวิชาพาณิชยกรรม (สาขางานการเลขานุการ)
 - สาขาวิชาพาณิชยกรรม (สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
- (2) ประเภทวิชาคหกรรม
 - สาขาวิชาผ้าและเครื่องแต่งกาย (สาขางานผ้าและเครื่องแต่งกาย)
 - สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ (สาขางานอาหารและโภชนาการ)
 - สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ (สาขางานคหกรรมการผลิต)
- (3) ประเภทวิชาศิลปกรรม
 - สาขาวิชาศิลปกรรม (สาขางานวิจิตรศิลป์)
 - สาขาวิชาศิลปกรรม (สาขางานออกแบบ)
 - สาขาวิชาศิลปกรรม (สาขางานเทคโนโลยีศิลปกรรม)
- (4) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
 - สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว (สาขางานการโรงแรม)
 - สาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว (สาขางานการท่องเที่ยว)
- (5) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม
 - สาขาวิชาช่างยนต์
 - สาขาวิชาช่างกลโรงงาน
 - สาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะแผ่น
 - สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง
 - สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
 - สาขาวิชาช่างก่อสร้าง
 - สาขาวิชาช่างแมคคาทรอนิกส์

- (6) ประเภทวิชาเกษตรกรรม
- สาขางานพืชศาสตร์
 - สาขางานสัตวศาสตร์
 - สาขางานอุตสาหกรรมเกษตร
 - สาขางานเกษตรทั่วไป
 - สาขางานช่างเกษตร

2.2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จัดการศึกษาในประเภทวิชา และสาขาวิชา ดังต่อไปนี้

- (1) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ
- สาขาวิชาการบัญชี
 - สาขาวิชาการตลาด
 - สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
 - สาขาวิชาการเลขานุการ
 - สาขาวิชาการจัดการธุรกิจค้าปลีก (ทวิภาคี)
- (2) ประเภทวิชาคหกรรม
- สาขาวิชาเทคโนโลยีผ้าและเครื่องแต่งกาย
 - สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ
 - สาขาวิชาการบริหารงานคหกรรมศาสตร์
- (3) ประเภทวิชาศิลปกรรม
- สาขาวิชาจิตรศิลป์ (สาขางานจิตรกรรม)
 - สาขาวิชาคอมพิวเตอร์กราฟิก
- (4) ประเภทวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- สาขาวิชาการโรงแรมและบริการ
 - สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว
 - สาขาวิชาการโรงแรมและบริการ (ทวิภาคี)
- (5) ประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (6) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม
- สาขาวิชาเทคนิคยานยนต์
 - สาขาวิชาเทคนิคการผลิต
 - สาขาวิชาเทคนิคอุตสาหกรรม
 - สาขาวิชาเทคนิคโลหะ
 - สาขาวิชาช่างไฟฟ้า
- (7) ประเภทวิชาเกษตรกรรม
- สาขาวิชาเกษตรศาสตร์
 - สาขาวิชาพืชศาสตร์
 - สาขาวิชาสัตวศาสตร์
 - สาขาวิชาอุตสาหกรรมเกษตร

2.3) ระดับปริญญาตรี จัดการศึกษาในหลักสูตร และสาขาวิชา ดังต่อไปนี้

- (1) หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว (ต่อเนื่อง)
- (2) หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยียานยนต์ (ต่อเนื่อง)
- (3) หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีไฟฟ้า (ต่อเนื่อง)
- (4) หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์ (ต่อเนื่อง)

3) การศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบ เป็นกระบวนการจัดการศึกษาให้กับผู้พลาดโอกาสเรียนจากระบบการศึกษาปกติ หรือผู้ต้องการพัฒนาตนเอง ได้รับการเรียนรู้ โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียน ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตได้อย่างแท้จริง เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่กว้างขวาง อันจะส่งผลให้ประเทศมีศักยภาพและในการแข่งขันและการพัฒนา เพราะเป็นการพัฒนาที่ยืดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยมุ่งเน้นให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ อันจะเป็นการนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ และภูมิปัญญาตามปรัชญา “คิดเป็น” ซึ่งจังหวัดเชียงรายโดยสำนักงาน กศน.จังหวัดเชียงราย ได้จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ ดังต่อไปนี้

3.1) การศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐาน

ระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้น และ มัธยมศึกษาตอนปลาย จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายพิเศษ เพื่อยกระดับการศึกษา เช่น ประชาชนวัยแรงงานที่ไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส แรงงานต่างด้าว ที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการและความจำเป็น ของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและมีการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา กศน.) เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้อย่างสอดคล้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

3.2) การจัดการศึกษาต่อเนื่อง

(1) การจัดการศึกษาอาชีพระยะสั้นหลักสูตรช่างพื้นฐาน เช่น ช่างปูน ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า เป็นต้น และอาชีพระยะสั้นอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและมีการต่อยอดอาชีพเดิม ให้พัฒนาปรับปรุงเป็นที่ยอมรับของตลาด เป็นการสร้างงาน และพัฒนาอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของแต่ละพื้นที่

(2) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน สนับสนุนกิจกรรมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดตั้งหมู่บ้านเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเสริมสร้างให้ดำเนินกิจกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(3) การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยได้เตรียมการพัฒนาหลักสูตรเตรียมพร้อมป้องกันแผ่นดินไหว ตามแนวพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี “ให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมสามารถช่วยเหลือตนเองได้จากเหตุแผ่นดินไหว โดยเชื่อมโยงกับวิชาวิทยาศาสตร์”

3.3) การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่

(1) ส่งเสริมให้เกิดชุมชนรักการอ่าน การเรียนรู้ มีอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน และบ้านหนังสือชุมชน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

(2) การจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้เพื่อครอบครัว และชุมชน โดยให้ความสำคัญการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มผู้สูงอายุ ประชาชนวัยแรงงาน และ เยาวชนนอกโรงเรียน

(3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เช่น การส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้เรื่องประชาคมอาเซียน และ เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

(4) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตใน กศน. ตำบล ที่หลากหลาย และ สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและชุมชน โดยได้บูรณาการความรู้ต่าง ๆ ในชุมชนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตร กศน. เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเพื่อพร้อมการดำรงชีวิตในช่วงการเปลี่ยนแปลงในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย

(5) ร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางราชการ ให้ประชาชนได้รับรู้ เพื่อให้ประชาชนเกิดการรับรู้ข่าวสารอย่างเท่าทันเหตุการณ์เพื่อพัฒนาตนเอง และ ชุมชน ให้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ครอบคลุมทั้งพื้นที่จังหวัดเชียงราย โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับอำเภอต่าง ๆ ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย และ อำเภอตามแนวชายแดน

(6) การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับคนพิการอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและบริการอื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัดเชียงราย โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดเชียงราย

4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ถือว่าได้จังหวัดเชียงราย มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีความพร้อม ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย สามารถจัดการศึกษารองรับประชาชน ชาวเชียงราย และจังหวัดอื่นๆ ตลอดจนจัดการศึกษาให้ประชาชนของประเทศเพื่อนบ้าน และสามารถจัดการศึกษารองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย โดยมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย

- (1) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- (2) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- (3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเชียงราย
- (4) มหาวิทยาลัยเชียงราย
- (5) มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย
- (6) มหาวิทยาลัยรามคำแหง ศูนย์วิทยบริการจังหวัดเชียงราย
- (7) วิทยาลัยสงฆ์ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

ในส่วนของมหาวิทยาลัยหลักที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ได้จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรี จนถึงระดับปริญญาเอก ทั้งหลักสูตรปกติและหลักสูตรนานาชาติ ที่หลากหลายรองรับผู้เรียน ดังนี้

- (1) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย หลักสูตรที่เปิดสอน
 - (1.1) ระดับปริญญาตรี ได้แก่
 - หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต จำนวน 15 สาขาวิชา
 - หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
 - หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
 - หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
 - หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

- หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต จำนวน 2 สาขาวิชา
- หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต จำนวน 17 สาขาวิชา
- หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต จำนวน 3 สาขาวิชา
- หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต จำนวน 10 สาขาวิชา

(1.2) ระดับปริญญาโท ได้แก่

- หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 3 สาขาวิชา
- หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
- หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
- หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
- หลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต จำนวน 7 สาขาวิชา
- หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 4 สาขาวิชา
- หลักสูตรการแพทย์แผนไทยมหาบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(1.3) ระดับปริญญาเอก ได้แก่

- หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต จำนวน 3 สาขาวิชา
- หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
- หลักสูตรการแพทย์แผนไทยดุษฎีบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง หลักสูตรที่เปิดสอน

(2.1) ระดับปริญญาตรี ได้แก่

(2.1.1) สำนักวิชาศิลปศาสตร์จัดการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
จำนวน 2 สาขาวิชา

(2.1.2) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์จัดการศึกษา

- หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต จำนวน 2 สาขาวิชา
- หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2.1.3) สำนักวิชาการจัดการจัดการศึกษา

- หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต จำนวน 5 สาขาวิชา
- หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
- หลักสูตรบัญชีบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2.1.4) สำนักวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

- หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต จำนวน 2 สาขาวิชา
- หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต จำนวน 4 สาขาวิชา

(2.1.5) สำนักวิชาอุตสาหกรรมเกษตร

- หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต จำนวน 2 สาขาวิชา

(2.1.6) สำนักวิชานิติศาสตร์

- หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2.1.7) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง

- หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต จำนวน 2 สาขาวิชา

(2.1.8) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

- หลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิตจำนวน 1 สาขาวิชา
- หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
- หลักสูตรกายภาพบำบัดบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา
- หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต จำนวน 3 สาขาวิชา
- หลักสูตรการแพทย์แผนจีนบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2.1.9) สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์

- หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2.1.10) สำนักวิชาแพทยศาสตร์

- หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2.1.11) สำนักวิชาทันตแพทยศาสตร์

- หลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2.1.12) สำนักวิชาจีนวิทยา

- หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต จำนวน 3 สาขาวิชา
- หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2.1.13) สำนักวิชานวัตกรรมสังคม

- หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต จำนวน 1 สาขาวิชา

(2.2) ระดับปริญญาโท ได้แก่

(2.2.1) สำนักวิชาศิลปศาสตร์จัดการศึกษา จำนวน 2 หลักสูตร 2 สาขาวิชา

(2.2.2) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์จัดการศึกษา จำนวน 1หลักสูตร 6 สาขาวิชา

(2.2.3) สำนักวิชาการจัดการจัดการศึกษา จำนวน 1 หลักสูตร 5 สาขาวิชา

(2.2.4) สำนักวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 หลักสูตร 2 สาขาวิชา

(2.2.5) สำนักวิชาอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 1 หลักสูตร 2 สาขาวิชา

(2.2.6) สำนักวิชานิติศาสตร์ จำนวน 1 หลักสูตร 1 สาขาวิชา

(2.2.7) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง จำนวน 1 หลักสูตร 1 สาขาวิชา

(2.2.8) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 1 หลักสูตร 1 สาขาวิชา

(2.2.9) สำนักวิชาเวชศาสตร์ชะลอวัยและฟื้นฟูสุขภาพ จำนวน 1 หลักสูตร 3 สาขาวิชา

(2.2.10) สำนักวิชาจีนวิทยา จำนวน 1 หลักสูตร 2 สาขาวิชา

(2.3) ระดับปริญญาเอก จัดการศึกษา ได้แก่

(2.3.1) สำนักวิชาศิลปศาสตร์ จำนวน 1 หลักสูตร 2 สาขาวิชา

(2.3.2) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 1 หลักสูตร 6 สาขาวิชา

(2.3.3) สำนักวิชาการจัดการ จำนวน 2 หลักสูตร 2 สาขาวิชา

(2.3.4) สำนักวิชาเวชศาสตร์ชะลอวัยและฟื้นฟูสุขภาพ จำนวน 1 หลักสูตร
3 สาขาวิชา

(2.3.5) สำนักวิชาอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 1 หลักสูตร 1 สาขาวิชา

(2.3.6) สำนักวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง จำนวน 1 หลักสูตร 1 สาขาวิชา

(3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเชียงราย หลักสูตรที่เปิดสอนปริญญาตรี

ได้แก่

(3.1) คณะวิศวกรรมศาสตร์ประกอบด้วย สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ สาขาวิชาวิศวกรรมโลจิสติกส์ สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า และ สาขาวิชาเทคโนโลยีโทรคมนาคม

(3.2) คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ประกอบด้วย สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาการจัดการ สาขาวิชาระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม และสาขาบริหารธุรกิจ

(3.3) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตรประกอบด้วย สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

4. ประเด็นปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา

ประเด็นปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา มีสาเหตุจากปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในกระทรวงและจากปัจจัยภายนอก พอประมวลสรุปได้ ดังนี้

ประเด็นปัญหาและสาเหตุ**4.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน****1) ระดับปฐมวัย****(1) ประเด็นปัญหา**

-เด็กไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

(2) สาเหตุของปัญหา

-ขาดครูที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

-ขาดสื่อ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย

2) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) ประเด็นปัญหา

- สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
- ผู้เรียนขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- เด็กด้อยโอกาส/เด็กพิการ/เด็กกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษยังไม่ได้รับโอกาส

การพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

(2) สาเหตุของปัญหา

- การขาดแคลนครู
- เทคนิควิธีการสอนและการจัดกระบวนการเรียนไม่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการคิด

วิเคราะห์

- ขาดสื่อ อุปกรณ์ และรูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็กที่มีความ

ต้องการพิเศษเฉพาะ

3) การอาชีวศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

- ผู้เรียนและผู้สำเร็จการอาชีวศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการ

ของตลาดแรงงาน

- นักเรียนไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษา

(2) สาเหตุของปัญหา

- ภาพลักษณ์ เจตคติและค่านิยมของการเรียนอาชีวศึกษาไม่ดี ประกอบกับ

ค่าตอบแทนและการยอมรับในสังคมต่ำ

- ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส.ส่วนใหญ่ไม่ออกสู่ตลาดแรงงาน

มุ่งเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีในสาขาอื่นๆ ทำให้ขาดแคลนแรงงานระดับกลางอย่างต่อเนื่อง

- ขาดแคลนครู อาจารย์ด้านวิชาชีพ

- ขาดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนากำลังคนโดยรวมของจังหวัด

4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

- บัณฑิตขาดความสามารถคิด วิเคราะห์แก้ปัญหาและทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็น
- บัณฑิตมีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(2) สาเหตุของปัญหา

- ปรัชญาการรับผู้เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาเปลี่ยนไปคือ เน้นให้ผู้จบมัธยมศึกษา

ทุกคนเข้าเรียนอุดมศึกษา

- ผู้ตัดสินใจเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ไม่มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ และ

ไม่รู้ทิศทางความต้องการกำลังคน

5) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

- (1) ประเด็นปัญหา
 - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
 - ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีจำนวนมากและมีความหลากหลาย
- (2) สาเหตุของปัญหา
 - ความรู้ความสามารถของบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีวุฒิตรงตามวิชาที่สอนของครูผู้สอนยังไม่เพียงพอ
 - การจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากมีครูย้ายเข้าออกบ่อย ทำให้การจัดกิจกรรมไม่เกิดสัมฤทธิ์ผล
 - กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ห่างไกลมีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้ไม่ได้รับข้อมูลที่ทันสมัยและถูกต้อง

4.2 ด้านครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

- 1) ประเด็นปัญหา
 - (1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีปัญหาขาดแคลนครูสอนสาขาวิชาหลักโดยเฉพาะภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
 - (2) การอาชีวศึกษาขาดแคลนครูด้านวิชาชีพ เนื่องจากไม่สามารถรับผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์จากผู้ที่ไม่ใช่ประกอบวิชาชีพครูได้
 - (3) ในระดับอุดมศึกษา สัดส่วนอาจารย์ต่อนิสิตในบางสาขาวิชายังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ รวมทั้งอาจารย์ประจำส่วนใหญ่จบใหม่ยังขาดประสบการณ์ และบางสาขายังขาดคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง
 - (4) การศึกษานอกระบบขาดครูและบุคลากรที่มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน
 - (5) การศึกษาพิเศษ ขาดนักวิชาชีพที่จะจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการและครูส่วนใหญ่ขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ
- 2) สาเหตุของปัญหา
 - (1) มาตรการควบคุมอัตรากำลังภาครัฐ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการถูกตัดอัตรารัฐจากการเกษียณอายุราชการและเกษียณก่อนกำหนด
 - (2) ผู้จบครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะไม่สามารถเป็นครูอาชีวศึกษาได้เนื่องจากไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนครู อาจารย์ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง
 - (3) ไม่สามารถจูงใจคนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาได้
 - (4) ไม่มีสถาบันผลิตครูใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในการพัฒนาครู คณาจารย์ประจำการอย่างเป็นระบบ รวมทั้งศึกษาวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเป็นมืออาชีพและส่งเสริมสนับสนุนให้วิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับในสังคม
 - (5) เส้นทางความก้าวหน้า (Career path) ด้านการวิจัยไม่ชัดเจน ไม่จูงใจให้อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาทำการวิจัยและสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม

4.3 ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

1) ประเด็นปัญหา

(1) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการเรียนการสอนของครู
ยังมีน้อย

(2) ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีไม่เพียงพอทำให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาทักษะในการค้นคว้า เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้แก่ตนเองยังทำ
ได้น้อย

(3) สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานไม่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมา
ใช้ในการเรียนการสอนอย่างสมบูรณ์

(4) ขาดการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการศึกษาที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกัน
เช่น Uninet, MOE Net เป็นต้น

(5) ขาดการใช้สื่อสารมวลชน สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อหนังสือ ตำราเรียน และอุปกรณ์ต่างๆ
รวมทั้งห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีคุณภาพ

(6) ขาดหน่วยงานกลางเพื่อดูแลและบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทาง
การศึกษา

2) สาเหตุของปัญหา

(1) ขาดความสามารถและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่จะนำมาสร้างและ
ใช้บทเรียนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และช่วยในการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

(2) ขาดการพัฒนาครู และบุคลากรให้รู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มคุณภาพ
การเรียนการสอน รวมทั้งการแก้ปัญหาขาดแคลนครู

(3) ขาด content และ courseware สำหรับการทำบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ทาง
สื่ออิเล็กทรอนิกส์

(4) มีความแตกต่างในการเข้าถึงบริการ Internet ระหว่างพื้นที่ในเมือง นอกเมือง
ขนาด และประเภทโรงเรียน

(5) ขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องจากภาครัฐในการพัฒนาเทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อการศึกษา รวมทั้งขาดกลไกที่จะจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมระดมทรัพยากร

(6) หน่วยงานที่ดำเนินการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศดำเนินการในลักษณะต่างคน
ต่างทำ เกิดความซ้ำซ้อน ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเพื่อประหยัดทรัพยากรร่วมกัน

4.4 ด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

1) ระดับปฐมวัย

(1) ประเด็นปัญหา

-ความไม่พร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งด้านครู อาคารสถานที่และวัสดุ
อุปกรณ์

-การจัดการศึกษาปฐมวัยของแต่ละหน่วยงานยังขาดความเข้มแข็ง

(2) สาเหตุของปัญหา

-ศูนย์เด็กปฐมวัยมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะให้บริการในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กปฐมวัยได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ

-ขาดหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ

-ขาดการประสานและดำเนินการในเชิงบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ดูแลเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกันและกับภาคเอกชนทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ

2) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1) ประเด็นปัญหา

-ขาดความเชื่อมโยงระหว่างระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษากับการปรับปรุง/พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

-สถานศึกษามีคุณภาพแตกต่างกัน

(2) สาเหตุของปัญหา

-ขาดการประสานความร่วมมือเป็นเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาต่างระดับ/สังกัด และกับชุมชนท้องถิ่น อปท. และภาคเอกชน

-โรงเรียนขนาดเล็ก ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

-ปัจจัยด้านการเมืองการดำเนินงานตามภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการต้องปรับเปลี่ยนตามนโยบายของรัฐมนตรีที่เข้ามาบริหารซึ่งมีการปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่องและผลักดันอย่างจริงจัง นโยบายที่ดีหลายเรื่องไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติและบังเกิดผลเป็นรูปธรรมได้ หลายเรื่องต้องใช้เวลาานกว่าจะประสบผลสำเร็จ และหลายเรื่องต้องหยุดชะงักลงไม่ สามารถสานต่อได้

3) การอาชีวศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

-การจัดอาชีวศึกษาไม่เน้นการฝึกปฏิบัติและสมรรถนะทางวิชาชีพ และไม่เชื่อมโยงกับสถานประกอบการเท่าที่ควร ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

-ขาดการจัดหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ รวมทั้งเชื่อมโยงกับการทำงาน

-ขาดความเชื่อมโยงการจัดอาชีวศึกษากับการศึกษาระดับพื้นฐานและอุดมศึกษา ไม่สามารถดึงดูด จูงใจผู้เรียนให้สนใจเรียนอาชีวศึกษาได้มากเท่าที่ควร

(2) สาเหตุของปัญหา

-ขาดกลไกการพัฒนาระบบมาตรฐานสมรรถนะและกลไกการเรียนรู้/การจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

-ขาดระบบการแนะแนวการศึกษาอาชีพ และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในอาชีพ เส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ รายได้ ค่าตอบแทน

4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

- สถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงพาณิชย์ เน้นการผลิตบัณฑิตเชิงปริมาณ มีลักษณะเป็นอุดมศึกษาเพื่อมวลชน (mass) ในขณะที่กลไกการควบคุมคุณภาพไม่เข้มแข็ง
- การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนขาดการเน้นฝึกภาคปฏิบัติและการเชื่อมโยงกับการทำงาน ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาขาดคุณลักษณะที่สำคัญบางประการที่ผู้ใช้ต้องการ
- การผลิตกำลังคนยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการ โดยเฉพาะในสาขาที่ขาดแคลน

(2) สาเหตุของปัญหา

- การบริหารจัดการและภาวะผู้นำ ระบบการบริหารจัดการที่อยู่ภายใต้ระบบราชการ ทำให้ขาดความอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการ รวมทั้งขาดระบบการพัฒนาผู้บริหารและคณาจารย์อย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา
- ขาดระบบและกลไกส่งเสริมการวิจัยและสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและการวิจัย ขาดระบบการสร้างความเข้มแข็งด้านการผลิตผลงานวิจัย รวมทั้งระบบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษาและภาคการผลิต
- การจัดการศึกษาเชิงพาณิชย์ จัดอุดมศึกษาในลักษณะเป็น mass ที่ไม่มีการควบคุมคุณภาพ โดยไม่คำนึงถึงภาวะการทำงานของบัณฑิตที่จะก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มต่อสังคมในอนาคต เป็นการผลิตที่เน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ
- การจัดสรรงบประมาณยังไม่สะท้อนคุณภาพการศึกษา และยังมีได้ใช้เป็นกลไกกำกับเชิงนโยบาย และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานอุดมศึกษา

5) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) ประเด็นปัญหา

- ความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติของหน่วยงาน สถานศึกษาในสังกัด และภาคีเครือข่าย
- ขาดการประสานความร่วมมือและการควบคุมคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่มีเอกภาพ

(2) สาเหตุของปัญหา

- ขาดแคลนบุคลากรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
- ขาดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม เช่น คนพิการ ผู้สูงอายุและกลุ่มชาติพันธุ์
- การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายยังไม่กว้างขวางและเข้มแข็งเพียงพอ
- ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ การประสานความร่วมมือและการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4.5 ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา

(1) ประเด็นปัญหา

-สถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานขาดอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

-มีปัญหาความพร้อมและเข้มแข็งของเขตพื้นที่การศึกษาในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

-การจัดอาชีวศึกษายังขาดความอิสระ คล่องตัวและความเข้มแข็งในการปฏิบัติการกิจ

-การอุดมศึกษาไม่สามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในการดำเนินการกิจทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอน 2) การวิจัยและสร้างองค์ความรู้ 3) การให้บริการทางวิชาการ

-การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรม รวมทั้งยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น

(2) สาเหตุของปัญหา

-การกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาได้ดำเนินการแล้วตามกฎหมายแต่ยังประสบปัญหาในทางปฏิบัติ

-ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีความเคยชินของหน่วยปฏิบัติในการรับคำสั่งจากหน่วยงานส่วนกลาง และหน่วยงานส่วนกลางเคยชินกับการมอบหมาย/สั่งการให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการตามประกอบกับหน่วยปฏิบัติ บุคลากรในพื้นที่ และสถานศึกษาไม่คุ้นเคยในระบบการบริหารแบบเป็นอิสระด้วยตนเอง บุคลากรบางส่วนยังไม่มี ความมั่นใจในการตัดสินใจทิศทางของหน่วยงาน

-ความไม่พร้อมของระบบเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ 4 ด้าน สู่สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

-สถานบันอาชีวศึกษาบางส่วนยังไม่เป็นนิติบุคคลทำให้ไม่สามารถดำเนินการกิจให้สนองความต้องการทั้งของประชาชนและประเทศได้

-สถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่ยังบริหารภายใต้ระบบราชการ แม้ว่าจะได้มีการมีความพยายามนำมหาวิทยาลัยออกจากระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ แต่การดำเนินงานยังไม่บรรลุผลทั้งหมด

-สภามหาวิทยาลัยและนายกสภามหาวิทยาลัยยังไม่มีบทบาทในการพัฒนามหาวิทยาลัย และรับผิดชอบต่อมหาวิทยาลัยเท่าที่ควร

4.6 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม

(1) ประเด็นปัญหา

-การส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ ศิษย์เก่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการจัดการศึกษาและการพัฒนากำลังคน รวมทั้งร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินการกิจต่าง ๆ ยังทำได้น้อย

-ขาดกลไกที่จะจูงใจ และกฎระเบียบของรัฐยังเป็นอุปสรรค ส่งผลให้ภาคส่วนต่าง ๆ ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและแข่งขันด้านพัฒนาคุณภาพกับภาครัฐได้มาก

-การมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษาด้วยตนเองยังมีน้อย อาทิ ระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานศึกษาและเขตพื้นที่ สถาบันอาชีวศึกษากับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ทั้งในการดำเนินภารกิจและการบริหารทรัพยากร บริหารบุคลากร บริหารวิชาการ

-ขาดการสนับสนุนให้ชุมชน ปัจเจก ภาคเอกชน ฯลฯ เข้ามาร่วมจัดการศึกษาและเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

(2) สาเหตุของปัญหา

-การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และการสร้างความเข้าใจให้หน่วยงาน/องค์กรต่างๆ เห็นความสำคัญของการศึกษาและเข้ามาร่วมจัดและหรือสนับสนุนการจัดการศึกษาทำได้น้อย

-นโยบายและการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งการแบ่งภาระความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนยังไม่ชัดเจน

-ขาดการรณรงค์ให้มีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

- สรุปความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนด้านการจัดการศึกษาของจังหวัดเชียงราย

ประชาชนจังหวัดเชียงรายต้องการเห็นการจัดการศึกษาที่มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษา กับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้ และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียบพร้อมทั้งด้านคุณธรรม และความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบและระมัดระวัง ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข ขณะเดียวกันก็เป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน